

Psykologi mot yttergrensene

An-Magritt Aanonsen

President Norsk Psykologforening

Visste du at Norge ligger langt fremme når det gjelder psykologi og romfartsforskning? At vi har en norsk leder av et internasjonalt romfartsforskerteam? Som det fremgår av dette temanummeret er psykologisk kunnskap viktig på områder som vi kanskje ikke forbinder med psykologi. Det har vokst frem flere spennende norske forskningsmiljøer rettet mot personell som arbeider under ekstreme forhold. Eksempler er dykkere i Nordsjøen, personer som skal overvintre i Antarktis, under de kaldeste og mest fiendtlige omgivelser på jorda, flygere og flygeledere, og militært mannskap under internasjonale fredsbevarende operasjoner. Psykologisk forskning kan hjelpe oss til å velge ut de rette personene til slikt ekstremt krevende arbeid, finne dem som har «the right stuff». Vårt fag kan bidra til å legge forholdene til rette for optimalt teamsamarbeid og sosial fungering, i situasjoner der en er helt avhengig av andre for å overleve. Kunnskap om stress og stresshåndtering, og «den menneskelige faktorens» betydning ved kriser og katastrofer, kan redde liv.

Innen Forsvaret har norsk psykologi sterke tradisjoner. Militærpsykologien utviklet seg i Norge som en følge av erfaringer fra annen verdenskrig, interessant nok parallelt med profesjonaliseringen av norsk psykologi. Faget fikk etter hvert en sentral plass i seleksjon av mannskap, offisers- og lederutdanningen, forebyggende arbeid og kriseintervensjon. Nær samtlige av dagens yrkesoffiserer har vært gjennom en omfattende psykologisk seleksjonsprosess. En del av den mest interessante psykologiske forskningen for tiden, gjøres nettopp innen fagmiljøer knyttet til Forsvaret. I dette temanummeret får vi beskrevet erfaringer fra kriseintervensjon innen militære organisasjoner. Vi får også et lite innblikk i et høyst aktuelt område, identitetsopplevelse og identitetskonflikter hos norske styrker stasjonert i utlandet.

Tradisjonelt har området sikkerhetsvurdering vært tatt hånd om av teknologisk forskning innenfor realfagene. Det er med stolthet vi kan vise til at psykologisk forskning også her får betydning for liv og helse. Det er knyttet store økonomiske interesser til dette sikkerhetsarbeidet, enten det gjelder oljeindustri eller flyindustri. Utvikling innen teknologi må alltid følges opp med ny kunnskap om mennesket og vårt forhold til teknologien. Teknologiske nyvinninger fordrer økt menneskeforståelse.